

Indberetning til Stofmisbrugsdatabasen SMDB

Indhold

1. Introduktion til Stofmisbrugsdatabasen	3
1.1 Hvem skal indberette, og hvad skal der indberettes?	3
2. Brugeradgang via NemLog-in	4
2.1 Rettigheder, der skal tilknyttes bruger (NemID-administrator)	5
3. Login	5
4. Flowet i indberetningen til Stofmisbrugsdatabasen SMDB	6
5. Tilbuddet er ejet af myndighed (kommunalt tilbud)	8
6. Tilbuddet har flere adresser/afdelinger	9
7. Hvor finder du mere viden?.....	10
7.1 Vejledningsmateriale	10
7.2 Termer	10
8. Hjælp og support	10
Bilag 1. SMDBs registre og historik.....	11

1. Introduktion til Stofmisbrugsdatabasen

Stofmisbrugsdatabasen (herefter forkortet SMDB) er en fælles indberetningsløsning for en række registre (se mere om de forskellige registre i bilag 1). De enkelte registre er fortsat selvstændige i forhold til, hvem registret tilhører og videreformidles til. Der er således alene tale om en forenklet indberetningsløsning og ikke en registersammenlægning.

Denne vejledning er tænkt som en kort introduktion til SMDB samt en guide, der kan vise dig videre til relevante informationer omkring SMDB.

1.1 Hvem skal indberette, og hvad skal der indberettes?

Landets kommuner har ansvaret for indberetningen til SMDB. Alle stofmisbrugere, der er i behandling efter Servicelovens § 101 samt Sundhedslovens § 142, skal indberettes til SMDB. Både kommuner og tilbud (behandlingstilbud) skal indberette til SMDB.

Det er myndigheden/kommunen, der skal indberette ventetider vedrørende behandlingsgaranti for stofmisbrugere (herefter forkortet VBGS), stofmisbrugere i behandling (herefter forkortet SIB) og kvalitetssikring af den lægelige stofmisbrugsbehandling og den nationale handleplan til forebyggelse af hepatitis C (herefter forkortet KvalHep/Hep C).

Tilbuddet skal indberette Indskrivninger af borgere, men kun for de borgere, der modtager behandling efter Servicelovens § 101.

2. Brugeradgang via NemLog-in

Du kan have adgang til Stofmisbrugsdatabasen på to forskellige niveauer:

Myndighed: Det ene niveau kaldes "myndighed" og gælder kommuner (orange del).

Tilbud: Det andet niveau kaldes "tilbud" og gælder behandlingstilbud (blå del).

Brugeren kan få tildelt rettigheder, som afgør, hvad brugeren har adgang til at foretage sig i systemet. Det er brugerens NemID-administrator, der tildeler rettighederne. En bruger i indberetningssystemet er som regel knyttet til myndighedsniveauet eller tilbudsniveauet. Det er brugerens NemID-Medarbejdersignatur, der afgør, hvilket niveau man er tilknyttet. En bruger kan i særlige tilfælde dog få tildelt rettigheder til såvel myndigheds- som tilbudsniveau.

For myndighedsniveauet findes der tre forskellige profiler:

1. Indberetter
2. Sundhedsfaglig
3. Leder

For tilbudsniveauet findes der to forskellige profiler:

1. Indberetter
2. Leder

Man kan i SMDB overdrage rettigheder til en anden myndighed eller et andet behandlingstilbud; dette benævnes betroede eller forvaltende rettigheder. Ved betroede rettigheder kan man se alle borgere indberettet af kommunen eller tilbuddet, som man har fået rettigheder til. Som forvaltende bruger kan man kun se de sager, som man selv indberetter til SMDB. Med den forvaltende rettighed kan en kommune bede et behandlingstilbud om at indberette myndighedssager for kommunen, og kommunen vil udelukkende kunne se de borgere, som kommunen har i behandling på tilbuddet.

For at få adgang til andre kommuner/tilbud skal der via NemLog-in anmodes om en erhvervsfuldmagt i VIRK ([vejledning](#)). Når en fuldmagt er givet, skal de enkelte medarbejdere have tildelt rettigheden til deres medarbejdersignatur.

I SMDB kan man også overdrage rettigheder til andre via en erhvervsfuldmagt. Den overdragende part vil stadig have de rettigheder, som er overdraget videre, ligesom den overdragende part også kan fratage rettigheden fra modtageren igen, hvis modtagere ikke længere skal bruge rettigheden. Det skal bemærkes, at man kun får disse rettigheder til egen organisation. Man kan således ikke give rettighederne videre til tredje part.

I SMDB kan man også overdrage et enkelt behandlingsforløb. Man vil som myndighed således kunne registrere første del af en sag for derefter at overdrage behandlingsforløbet til et behandlingstilbud, der kan registrere resten af myndighedsoplysningerne samtidig med egne indberetninger for tilbudsdelen.

Det er ofte relevant at overdrage rettigheder til en anden organisation i disse tilfælde:

1. Tilbuddet er ejet af myndighed/kommune og varetager myndighedsopgaven (fx visitationen). Behandles i afsnit 5.
2. Der er indgået en samarbejdsaftale, hvor en anden myndighed/kommune indberetter på myndighedens/kommunens vegne. Der anvendes erhvervsfuldmagt som beskrevet ovenfor.
3. Der sendes borgere i behandling uden for kommunen, og det er aftalt med det behandelende tilbud, at tilbuddet skal indberette oplysninger på myndighedsniveauet, fx ved skift i behandlingstype. Samme procedure som punkt 1, men tilbuddet får en forvaltende rettighed, så de kun kan se de borgere, som de selv har indberettet i SMDB.
4. Tilbuddet har flere adresser/afdelinger. Behandles i afsnit 6.

2.1 Rettigheder, der skal tilknyttes bruger (NemID-administrator)

Til hver bruger kan der være tilknyttet forskellige rettigheder. Det er NemID-administratoren, der sørger for at tildele rettigheder til brugerne via VIRK (FællesBrugerRettighedsSystemet FBRS). Der ligger en detaljeret vejledning for overgang til NemLog-in på www.dst.dk/SMDB.

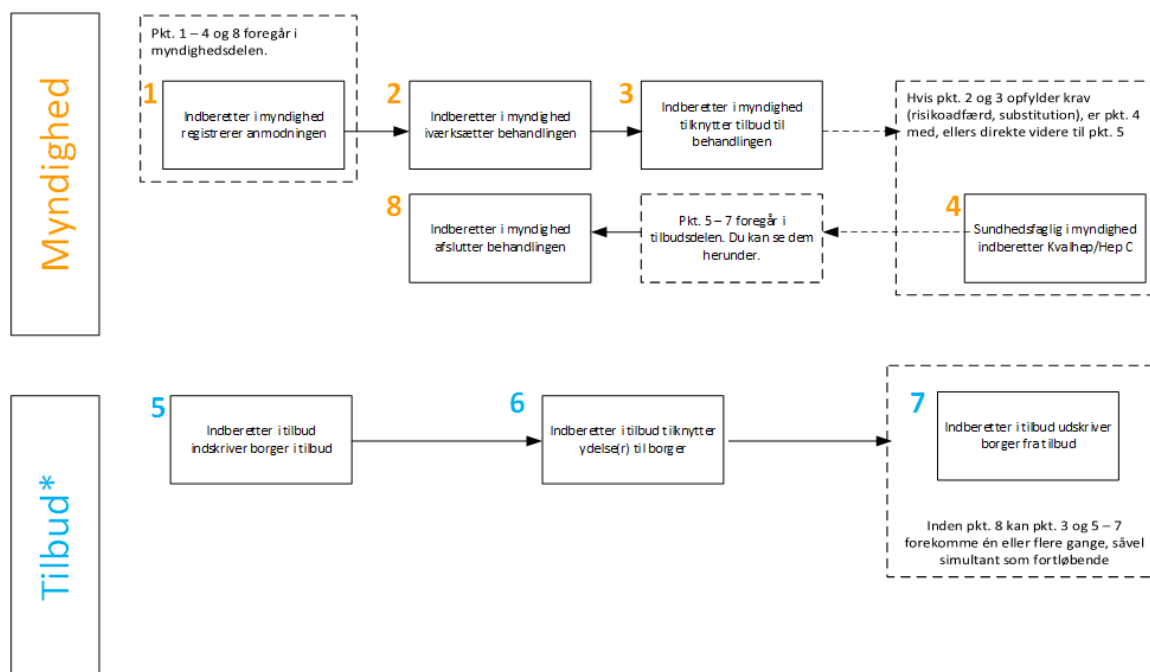
3. Login

Når en systemadministrator i kommunen opretter dig som bruger, vil du blive oprettet med en digital medarbejdersignatur/NemLog-in. Frem til 30. september 2019 kan tidligere tildelt brugernavn og adgangskode stadig bruges.

4. Flowet i indberetningen til Stofmisbrugsdatabasen SMDB

Indberetningsprocessens flow er illustreret i flowdiagrammet herunder ([klik for PDF-visning](#)).

Flowdiagram

*Tilbud (nr. 5, 6 og 7) skal kun indberettes, hvis borgeren får socialfaglig behandling efter SEL § 101.

Bemærk venligst, at tilbudstilknytningen (punkt 3) samt hele den blå tilbudsdel (punkt 5-7) kan forekomme flere gange, inden behandlingen er afsluttet (punkt 8). Dette skyldes, at borgeren kan modtage behandling på flere tilbud samtidigt (**dog ikke medicinsk behandling**), samt at borgeren kan være i behandling på flere tilbud lige efter hinanden (eksempelvis ambulante behandling efterfulgt af døgnbehandling). Behandlingsforløbet skal først afsluttes, når myndigheden ikke længere er ansvarlig for behandlingen.

Punkt 1: Indberetter fra myndighed registrerer anmodningen fra borger

Borgeren henvender sig for at komme i behandling. Indberetter fra myndighed registrerer anmodningen fra borgeren. I systemet skal man som indberetter registrere oplysninger om borgeren, dennes myndighed og anmodningsdatoen. Derudover skal man registrere, om borgeren tidligere har været i behandling, samt om borgeren er gravid (hvis kvinde), og om der optræder en psykisk funktionsnedsættelse i tilknytning til stofmisbruket.

Punkt 2: Indberetter fra myndighed iværksætter behandlingen

Indberetter fra myndighed registrerer iværksættelsen af borgerens behandling og angiver datoen for iværksættelsen. Systemet udregner herefter automatisk antallet af dage mellem anmodningsdato og iværksættelsesdato. Denne difference bliver ventetiden, som i henhold til Servicelovens § 101, stk. 2 maksimalt må være 14 dage. Hvis ventetiden overskrider 14 dage, skal indberetter ved iværksættelsen af behandlingen angive årsagen til overskridelsen af den maksimale ventetid. Overskridelsen kan fx skyldes mangel på plads, eller at borgeren udeblev.

Ved iværksættelsen skal indberetter indtaste forskellige oplysninger om borgeren, herunder antal børn, aktuel samlivssituation, aktuel boligsituation, uddannelsesbaggrund og indtægtskilde. Indberetter skal derudover angive, om borgeren har indtaget stoffer den seneste måned, og i så fald hvilke stoffer og mulig risikoadfærd. Alderen ved iværksættelse beregnes automatisk i systemet.

Punkt 3: Indberetter fra myndighed tilknytter tilbud til behandlingen

Ved tredje trin i indberetningsprocessen skal indberetter i myndighedskommunen tilknytte det tilbud, der står for behandlingen ved at angive tilbuddets navn, behandlingsintensitet og behandlingstype. Hvis behandlingstypen er medicinsk, skal indberetter også anføre lægens autorisationskode. Indberetter skal også angive dato for tilbudsstart. Hvis borgeren bliver visiteret til flere tilbud undervejs, skal indberetter udfylde tilbudsstartdato og tilbuds slutdato for hvert af disse tilbud.

Punkt 4: Sundhedsfaglig fra myndighed indberetter KvalHep/Hep C

Sundhedsfaglig fra myndighed indberetter KvalHep/Hep C. Indberetningskravet gælder kun ved opfyldelsen af særlige krav vedrørende trin 2 og 3, dvs. alle nyindskrevne, som har fået iværksat substitutionsbehandling og/eller har haft risikoadfærd. Ved risikoadfærd forstås adfærd med risiko for kontakt med virus (HBV, HCV, HIV), fx ved anvendelse/deling af sprøjter, kanyler, snifferør o.l.

Spørgsmålene i KvalHep/Hep C-skemaet omhandler lægelige kerneydelser, som skal være foretaget inden for 12 måneder efter indskrivningstidspunktet, dog senest inden udskrivning af borgeren fra behandling.

Punkt 5: Indberetter fra tilbud indskrives borger i tilbud (kun Servicelovens § 101)

Indberetter fra tilbud starter med at indskrive borgeren i tilbuddet. Indberetter skal angive nogle få oplysninger om borgeren og dennes misbrug.

Punkt 6: Indberetter fra tilbud tilknytter ydelser til borger (kun Servicelovens § 101)

Indberetter fra tilbud tilknytter ydelser til borgerens behandlingsforløb. Indberetter skal angive ved afkrydsning, hvilken form for ydelse borgeren modtager. Frem til 30. juni 2019 kunne indberetter oprette egne ydelsespakker for et behandlingsforløb. Dette er kun muligt at gøre på gamle forløb fra før 30. juni 2019.

Når indberetter tilknytter ydelser, skal der angives en startdato. Ligeledes skal indberetter, når behandlingen er afsluttet, registrere en slutdato samt årsagen til afslutningen. Det kan fx være, at borgeren skifter til en anden ydelse, at borgeren er færdigbehandlet, eller at borgeren er udeblevet. Husk at vælge "Afslut Ydelse" frem for "Gem", når slutdato for ydelsen skal angives.

Punkt 7: Indberetter fra tilbud udskrives borger fra tilbud (kun Servicelovens § 101)

Indberetter fra tilbud udskrives borgeren og angiver ved samme lejlighed årsagen til udskrivningen samt dato for udskrivningen.

Punkt 8: Indberetter fra myndighed afslutter behandlingen

Indberetter fra myndighed afslutter behandlingen af borgeren, hvis borgeren ikke fortsætter i behandling på et andet tilbud. I det tilfælde skal borgeren tilknyttes det næste tilbud. Indberetter skal indtaste dato for afsluttet behandling samt angive årsag til afsluttet behandling og status ved afslutning af behandling. Årsager til afsluttet behandling kan fx være, at borgeren er færdigbehandlet, flyttet, udeblevet, eller at behandlingen er ophørt efter borgerens eget ønske. Status ved afslutning af behandling kan fx være, at borgeren er ophørt (stoppet med sit stofmisbrug) eller reduceret (mindsket sit stofmisbrug).

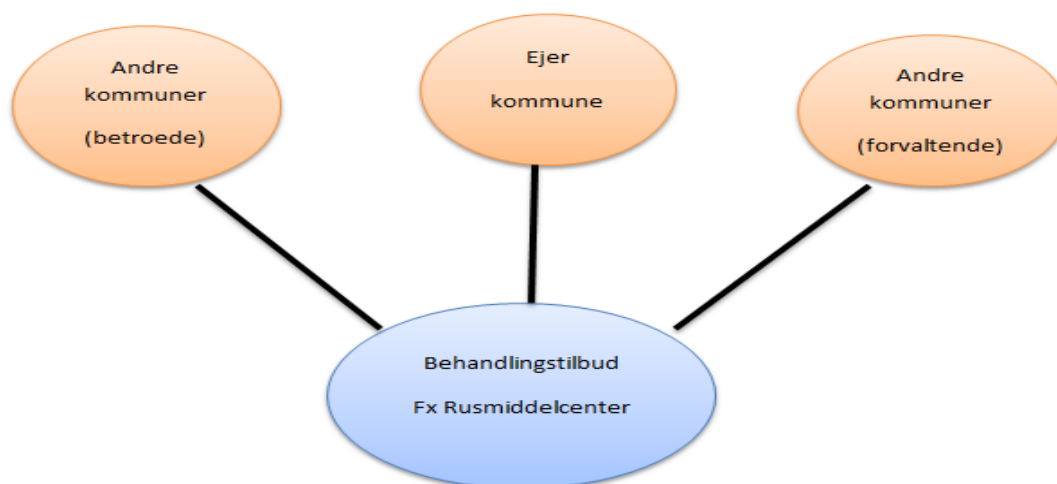
5. Tilbuddet er ejet af myndighed (kommunalt tilbud)

Hvis tilbuddet er ejet af en kommunal myndighed, vil hele indberetningen til SMDB typisk ske fra tilbuddet. Det kan fx dreje sig om et kommunalt rusmiddelcenter, der varetager ambulante behandling, eventuelt døgnbehandling samt har ansvar for myndighedsindberetningen (visitation).

Indberetningsopgaven for tilbuddet vil ud over den blå del (punkt 5-7) således også omfatte den orange myndighedsdel i form af anmodning (punkt 1), iværksættelse (punkt 2), tilbudstilknytning (punkt 3) samt afslutning af behandling (punkt 8).

Som udgangspunkt er den orange myndighedsdel ikke tilgængelig for en bruger, der er oprettet på et tilbud; der vil kun være adgang til den blå del (punkt 5-7), som er tilbudsniveauet og dermed indskrivningen på tilbuddet. Det er derfor vigtigt, at de relevante rettigheder i systemet er overdraget til det kommunale behandlingstilbud. Den kommunale myndighed skal overdrage fulde rettigheder til det kommunale behandlingstilbud (betroet tilbud). Dette sker ved at tildele medarbejderne på rusmiddelcenteret en NemID-medarbejdersignatur, der omfatter kommune og tilbud samlet. Hermed sikres det, at en bruger på rusmiddelcentret kan få indblik i og indberette myndighedsdelen på vegne af alle kommunens borgere.

Hvis den kommunale myndighed har en samarbejdsaftale med andre kommuner, så kan samarbejdskommunen også overdrage den fulde rettighed (betroet) til tilbuddet. Dette skal ske ved at oprette en erhvervsfuldmagt i VIRK. Se også afsnit 2.

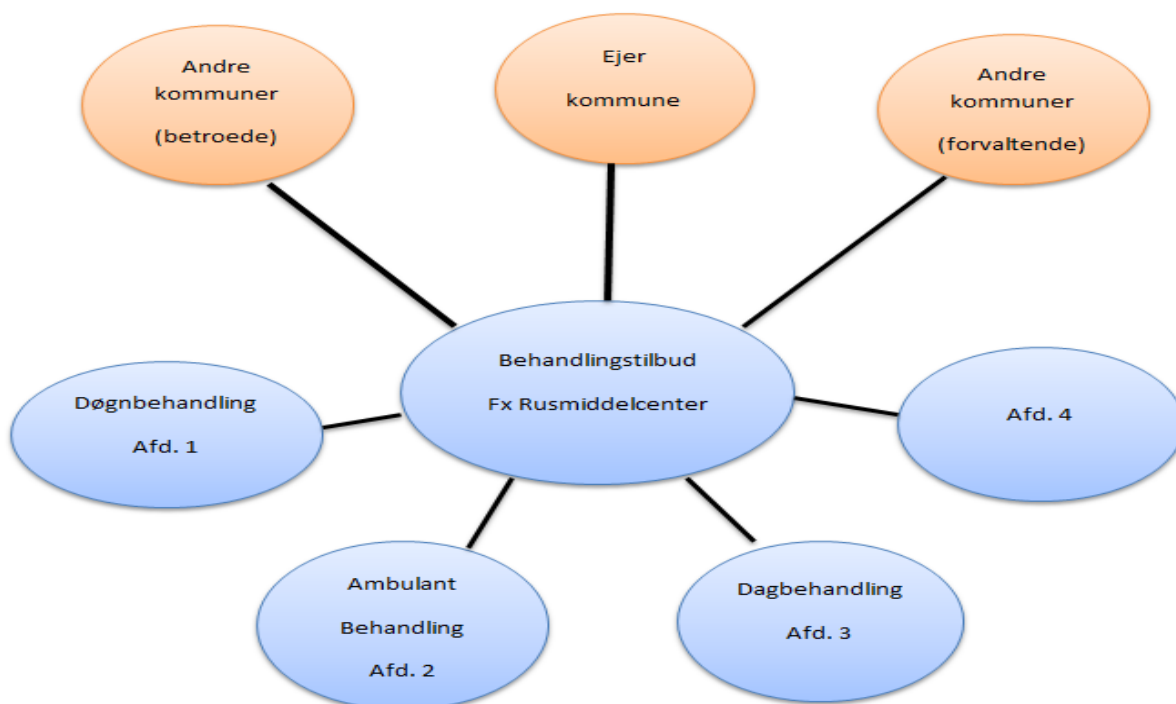
Bemærk venligst, at samarbejdskommunen efter oprettelsen også skal tilknytte de enkelte medarbejdere, der skal have indberetningsrettighederne. Det skal ske ved at tildele rettigheden til medarbejderens egen medarbejdersignatur.

På denne måde sikres det, at medarbejdere ansat på rusmiddelcentret bliver oprettet som brugere på SMDB med rettigheder til at indberette myndigheds- og tilbudsniveau samt eventuelt også får adgang til at indberette for andre relevante enheder (CVR-nummer eller P-enhed).

6. Tilbuddet har flere adresser/afdelinger

Et tilbud er kendetegnet ved sit navn, sin adresse og tilbudstype (døgn- eller ambulante tilbud). Tilbud, som har registreret flere adresser i Tilbudsportalen, kan figurere som flere tilbud med samme navn, men med forskellige adresser i SMDB. Det er dog op til tilbuddet selv, om tilbuddet ønsker at dele tilbuddets behandling op på flere adresser. Det skal tilbuddet vurdere i forhold til tilbuddets eget behov for at analysere på dette niveau.

Hvis tilbuddet ønsker at gøre brug af flere adresser/behandlingssteder, er der i SMDB den mulighed, at man kan administrere indberetningen fra samme NemLog-in (medarbejdersignatur).

Ét af tilbuddene i SMDB vil fungere som det centrale tilbud (det midterste i billedet = Rusmiddelcenter) og skal gøres til varetagende tilbud af de øvrige afdelinger (afd. 1 – afd. 4). Når en medarbejder på det centrale tilbud skal have tildelt sine rettigheder, skal man sikre, at alle kommunens tilbud er angivet i medarbejdersignaturen. Alternativt kan man ved at angive '----' i P-nummeret indikere, at medarbejderen kan indberette for alle kommunens tilbud.

Har man fået tilknyttet de andre behandlingstilbud til sin medarbejdersignatur, kan man i SMDB skifte mellem de enkelte profiler og foretage indberetninger for de andre tilbud.

Såfremt det centrale tilbud (eller et andet tilbud) skal indberette SIB og VBGs på vegne af myndigheden (den orange del), skal myndigheden tildele de relevante rettigheder til tilbuddet ved at oprette en fuldmagt. Når fuldmagten er oprettet, skal tilbud eller den overordnede myndighed tilknytte de enkelte medarbejdere til denne fuldmagt. Derefter vil myndighedsniveauet også kunne vælges i SMDB.

Der kan enten være tale om fulde rettigheder (betroet), hvor tilbuddet gøres til et betroet tilbud for kommunen (den orange del) eller begrænsede rettigheder (forvaltende), hvor tilbuddet kun kan se de forløb, som de selv har indberettet.

7. Hvor finder du mere viden?

Denne vejledning fungerer som en introduktion til, hvad SMDB er, og hvordan flowet er i systemet. Den demonstrerer derfor ikke alle funktioner i SMDB-systemet.

7.1 Vejledningsmateriale

Du kan finde mere vejledningsmateriale på SMDBs oplysningsside, herunder bl.a. printvenlige skemaer og vejledning til adgang via NemLog-in. Tilgå siden her: <http://www.dst.dk/smdb>.

Hvis I som kommune eller tilbud har brug for en gennemgang af indberetningskrav og selve SMDB-indberetningsløsningen, så er I meget velkomne til at kontakte vores SMDB-support. Vi gennemgår også gerne vores fejlsøgning, som vi udsender i forbindelse med kommunernes validering og endelig godkendelse af de indberettede oplysninger til SMDB.

7.2 Termer

Der findes mange termer og begreber i relation til SMDB. Hvis du har brug for mere viden omkring dette, se venligst denne side:

http://www.socialebegreber.dk/begrebsarbejde/begrebsdatabasen/find_begreb.

8. Hjælp og support

Hvis du har brug for hjælp til SMDB-systemet, kontakt da venligst vores SMDB-support.

Telefon: 39 17 34 90
Telefontid: 9.30 - 15.30
E-mail: smdb@dst.dk

Bilag 1. SMDBs registre og historik

Sammenlægning i SMDB:

I september 2009 blev det besluttet at lave en fælles indberetningsløsning for at samle indberetningen til de forskellige CPR-baserede registre om stofmisbrugere ét sted. På denne måde skulle de samme oplysninger ikke indberettes flere steder, og der var samtidig lejlighed til at revidere og tilpasse registerindholdet i VBGS, SIB og DanRIS i forbindelse med overgangen til SMDB.

I juni 2011 åbnede SMDB under Socialstyrelsens ansvar. SMDB er således et resultat af et samarbejde mellem Center for Rusmiddelforskning, Socialstyrelsen, Sundhedsstyrelsen og Sundhedsdatastyrelsen. Fra 1. januar 2017 blev ansvaret for SMDB overdraget til Danmarks Statistik af Socialstyrelsen.

VBGS (Ventetider vedrørende BehandlingsGaranti for Stofmisbrugere):

I 2008 lancerede Socialstyrelsen et nyt register, VBGS (Ventetider vedrørende BehandlingsGaranti for Stofmisbrugere), med behandlingsgarantien efter Servicelovens § 101 som omdrejningspunkt. Dette register har til formål at indsamle oplysninger om ventetider på behandling, frit valg af behandlingssted, behandlingsform, behandlingsformål, status ved behandlingsophør m.m.

Indskrivninger (DanRIS=Dansk Registrerings- og Informationssystem):

Er fra 1. juli 2019 en del af VBGS. Formålet med DanRIS-døgn var at implementere et registrerings- og informationssystem på danske institutioner for behandling af stofmisbrugere. Formålet med DanRIS-ambulant var at monitorere ydelser. Der indsamles oplysninger vedrørende misbrugerens psykosociale og fysiske belastningsgrad (blev målt via EuropASI frem til 1. juli 2019), hvilke ydelser misbrugeren tilbydes, samt hvornår disse ydelser påbegyndes og afsluttes.

DanRIS er fra 1. juli 2019 overgået til Social- og Indenrigsministeriet (nu Social- og Ældreministeriet) og er ikke længere et selvstændigt register. Tidligere blev der fra maj 2000 hos Center for Rusmiddelforskning (CRF), Aarhus Universitet, arbejdet på at implementere et registrerings- og monitoreringssystem på danske institutioner for døgnbehandling af stofmisbrugere. I juni 2004 besluttede Socialministeriet, at døgnbehandlingsinstitutioner, som modtager klienter med tilskud fra det offentlige, er forpligtet til at lade sig registrere i DanRIS. I januar 2008 blev DanRIS udvidet til at omfatte alle ambulante stofmisbrugstilbud i Danmark. I første omgang blev den nye database placeret i Socialstyrelsen med Center for Rusmiddelforskning som ejer.

SIB (Stofmisbrugere I Behandling):

Siden 1. januar 1996 har landets amter og behandlinginstitutioner indberettet oplysninger til Sundhedsstyrelsen om klienter ved indskrivning i stofbehandling til **Register over stofmisbrugere i behandling**.

Landets kommuner skal indberette oplysninger om klienter ved indskrivning i stofbehandling til dette register. Der indberettes, hvilke stoffer der tages, hvordan de indtages, misbrugernes risikoadfærd og alder, bopæl, socialøkonomiske karakteristika, behandlingstype og behandlingens omfang.

Såvel behandlings- som indberetningsansvaret på stofområdet overgik i forbindelse med Strukturreformens ikrafttræden fra amterne til de nye kommuner pr. 1. januar 2007. Den månedlige registrering af brugen af opioider i behandling af stofmisbrugere (i medfør af autorisationslovens § 19) overgik til SIB. Fra 1. marts 2012 er ansvaret for registret overgået til Statens Serum Institut (Efterfølgende Sundhedsdatastyrelsen, SDS).

KvalHep (Kvalitetssikring af den lægelige behandling og den nationale handlingsplan til forebyggelse af hepatitis C):

Er det seneste register, der er gældende pr. 1. januar 2011. Registret indeholder data, der bruges til at kunne monitorere indsatsen mod hepatitis C blandt stofmisbrugere. Monitoreringen omfatter en registrering af foranstaltninger vedrørende hepatitis A, B og C samt HIV i form af oplysning og rådgivning, screening samt eventuelt vaccination og henvisning til behandling.

Derudover indsamles der til KvalHep oplysninger vedr. lægelig udredning, rådgivning og behandlingsplan for borgere i lægelig behandling (substitutionsbehandling). KvalHep skal ikke udfyldes for alle stofmisbrugere i behandling, men kun for de borgere, som har fået iværksat substitutionsbehandling og/eller har haft risikoadfærd. Ved risikoadfærd forstås adfærd med risiko for kontakt med virus (HBV, HCV, HIV) ifm. anvendelse af sprøjter, kanyler, snifferør m.m.